

Foto Desirée van Keulen

Openingstekst: uit: 'Durf moedig te zijn', Mariann Budde.

'De reis begint ver voordat wij de eerste stap zetten, met een innerlijke aansporing, een gebeurtenis die alles in een stroomversnelling brengt of een uitnodiging die ons overvalt. We voelen ons geroepen de grenzen van het leven zoals wij die kennen te overschrijden. Vrijwel altijd is er weerstand, en als die niet van onszelf komt, dan wel van degenen die willen dat we op onze plek blijven zitten. Een volledige bereidheid komt zelden voor. Net als jonge vogels die uit het nest moeten worden geduwd, weten we vaak niet dat we vleugels hebben totdat we gedwongen worden te vliegen.'

Lezing: Johannes 16, 1-11

Dit alles heb Ik tegen jullie gezegd om te voorkomen dat jullie je geloof verliezen. Jullie zullen uit de synagoge gezet worden, en er komt zelfs een tijd dat iedereen die jullie doodt, meent daarmee God te dienen. Maar ze doen dat omdat ze de Vader en Mij niet kennen. Ik zeg jullie dit nu, en wanneer die tijd komt zullen jullie denken aan wat Ik gezegd heb. Ik heb dit niet eerder gezegd, want Ik was bij jullie. Nu ga Ik weg, naar Hem die Mij gezonden heeft, maar niemand van jullie vraagt: "Waar gaat U naartoe?" Jullie zijn verdrietig om wat Ik jullie gezegd heb. Maar dit is de waarheid: het is goed voor jullie dat Ik ga, want als Ik niet ga zal de pleitbezorger niet bij jullie komen, maar als Ik weg ben, zal Ik Hem naar jullie zenden. Wanneer Hij komt zal Hij de wereld in het ongelijk stellen door duidelijk te maken wat zonde, gerechtigheid en oordeel is: 9. zonde – dat ze niet in Mij geloven, gerechtigheid – dat Ik naar de Vader ga en jullie Me niet meer zien, oordeel – dat de heerser van deze wereld is veroordeeld.

Overweging

In één klap was ze wereldberoemd, Mariann Edgar Budde. De methodistische bisschop van Washington die de dag na de inauguratie van de huidige president van de Verenigde Staten preekte. Haar woorden resoneerden wereldwijd in talloze harten. 'One final plea': die eenvoudige woorden zijn sindsdien bijna iconisch. Wat erop volgde was zo eenvoudig, tegelijkertijd zo radicaal in de gegeven situatie, en het was zo hoopgevend dat iemand ze gewoonweg uitsprak.

Eén laatste pleidooi, meneer de president.

Miljoenen hebben vertrouwen in u uitgesproken.

U hebt gezegd dat u de hand van een liefhebbende God ervaart.

Have mercy, wees genadig,
voor die mensen die nu bang zijn.
Homo's, transgenders, die zich afvragen of ze er nog mogen zijn.

De mensen die al het vieze werk doen in ons land
Ze hebben misschien niet altijd de juiste papieren

Maar de meeste immigranten zijn geen criminelen.
Het zijn belastingbetalers en goede burens.
Het zijn trouwe bezoekers van kerken, moskeeën, synagogen.

Wees genadig, meneer de president,
voor al die kinderen in het land
die nu bang zijn dat hun ouders zullen worden weggevoerd.

Steek uw hand uit naar diegenen die wegvluchten uit oorlogsgebieden.
Onze God vraagt van ons dat we genadig en barmhartig zijn tegenover de vreemdeling,
Want eens waren wij ook vreemdelingen.

Mag God u de kracht en de moed geven om de waardigheid van ieder mens te eren,
om de waarheid te spreken, in liefde,
om nederig de weg te gaan met elkaar en met God,
met het oog op het goede voor ieder, in ons land en wereldwijd.

Snel daarna werd bekend dat Mariann Budde een boekje geschreven had, mede naar aanleiding van hoe ze zich in 2020 uitgelaten had over een fotomoment tijdens de eerste periode van deze zelfde president in Amerika. Nadat George Floyd op 25 mei 2020 om het leven kwam, kwamen er op verschillende plaatsen in de VS hevige protesten op gang, tegen racisme, tegen racistisch politiegeweld. Zo ook bij de Episcopale Kerk St. John's, op het Lafayette Square in Washington, een kerk die door iedere president van de Verenigde Staten bezocht wordt. De kerk lag mede onder vuur bij de protesten. De vijfenveertigste president van de Verenigde Staten besloot het plein schoon te laten vegen – met traangas en gummiknuppels - en liet zich er fotograferen met een Bijbel (weliswaar ondersteboven) in de hand. De foto was een vervolg op een persconferentie. 'Ik ben de president van recht en orde.' Een persconferentie waarin hij uitsprak de inzet van strijdkrachten tegen demonstranten te overwegen.

'Dit is niet in onze naam', liet Mariann Budde meteen hierna via de pers weten, als bisschop van St. John's. 'Laat ik duidelijk stellen: de president heeft zojuist een bijbel getoond, de heiligste tekst in de joods-christelijke traditie. En als decor heeft hij één van de kerken in mijn bisdom gebruikt, zonder daarvoor toestemming te hebben gevraagd: decor voor een boodschap die volkomen in tegenspraak is met Jezus' leer.'

Wereldwijd trok dit moment nog niet zoveel aandacht. In Amerika gaven deze woorden op dat moment hoop aan velen die verlangden naar recht.

Onze dienst van vandaag maakt deel uit van een serie vieringen over de gave van de Geest. Over de verschillende gaven van de Geest. Paulus noemt ze in Korinthe. Mooi vind ik dat de verschillende gaven van de geest geschetst worden als deel van het geheel. Zoals Paulus onmiddellijk daarna het beeld van het lichaam zal schetsen: vele ledematen, één lichaam. Zo spreekt hij ook over de Geest: vele gaven, één Geest. Een regenboog als symbool van harmonische inclusie en noodzakelijke diversiteit. En vandaag staat die ene gave van de Geest centraal, die misschien zo vanzelfsprekend lijkt. 'Geloof'. Pistis. Vertrouwen. Het klinkt volstrekt vanzelfsprekend. Dát is toch wat een 'geloofsgemeenschap' samenbrengt. Ik ben er echter van overtuigd dat het één van de kostbaarste

gaven is die een mens in zijn leven kan ontvangen. 'Geloof', in de betekenis van 'vertrouwen'. Vertrouwen dat je er niet alleen voor staat in het leven, vertrouwen in een God die gericht is op het land waar het goed is voor alles en allen, vertrouwen in een God die uiteindelijk borg staat voor wat gerechtigheid is.

We lazten vandaag een gedeelte uit het evangelie naar Johannes. Geen van de evangelisten besteedt zoveel aandacht aan de Geest als Johannes. Johannes, de jongste evangelist, besteedt er veel woorden aan.

Wie het evangelie van Johannes leest, ziet dat Johannes een uitgebreid gesprek van Jezus met zijn leerlingen heeft, kort voor zijn dood. En in dat hele gesprek kondigt Jezus de gave van de Geest aan. Bij zijn dood klinkt het dan ook 'En hij gaf de Geest.' Pasen en Pinksteren op één dag.

(Mijn moeder gebruikte die uitdrukking vroeger als er iets kapotging in huis. 'O, die heeft ook de geest gegeven.' Beeld voor: dat is kapot, daar heb je niets meer aan. Heel merkwaardig hoe de kracht juist helemaal ontbrak in die uitdrukking.)

Jezus geeft, volgens het evangelie van Johannes, veel aandacht aan de komst van de Geest. En voor die Geest gebruikt hij dan een bijzonder woord. Je komt het alleen in dit evangelie tegen. Als je de Nieuwe Bijbelvertaling leest, staat het met een kleine letter vertaald, en zou je er bijna overheen lezen. In sommige oude katholieke vertalingen staat een vernederlandste vorm van het Griekse woord, Parakleet. Daarmee valt het wel op, maar je moet Grieks kennen om te weten wat dat zeggen wil. De Statenvertaling en de vertaling NBG51 vertaalden met 'de Trooster'. De Nieuwe Bijbelvertaling vertaalt: 'de pleitbezorger'. De Parakleet. Parakletos. Degene die er bij geroepen wordt. In het Latijn zou dat zijn: de advocaat. Pleitbezorger is dan wel een mooie vertaling geworden.

Wat jullie rest, na mijn dood, zegt Jezus, is de Geest die als een advocaat in jullie midden zal zijn. Erbij geroepen. En waarom roept een mens een advocaat ergens bij? Nou ja, misschien als je bijstand nodig hebt. Wat Jezus hier belooft, is dat zijn leerlingen 'bijstand' zullen krijgen en ervaren wanneer ze Jezus missen. Een advocaat, die zijn werk zodanig weet te doen, dat hun verdriet uiteindelijk in vreugde omslaat!

Kan dat ook nog, in zo'n situatie?

Jezus gebruikt er een sprekend beeld bij, van hoe verdriet om kan slaan in vreugde, zodanig dat de vreugde het verdriet zelfs verdringt. De barende vrouw – bij wie alles goed gegaan is -, voor wie de vreugde om het kind de pijn van het baren wegvaagt. Krachtig aan dat beeld is natuurlijk dat de pijn ook echt nodig is - of althans wás in de dagen van Jezus – om tot de geboorte van een kind te kunnen komen.

Dat is niet zomaar, dat het goede aan het eind je het verdriet doet vergeten, - zoals je fitheid na een fikse verkoudheid je al snel weer doet vergeten hoe ellendig het even was -, nee, hier is de pijn ook echt nodig om tot de vreugde te komen! Alle spanning rond de eindexamens nu vallen wég als straks de vlag uit mag omdat het allemaal gelukt is. De stress rond redactierondes verdampst als de PhD behaald is. Maar het werk en de inspanning was wel nodig om op het feestelijke moment aan te komen.

Waarom gebruikt Jezus eigenlijk zo'n beeld, waarin de pijn de moeite waard is? Waarin de vreugde uiteindelijk sterker is dan het verdriet? In het Johannes-evangelie is hij er vrij duidelijk over. 'Ik moet wel van jullie heengaan, anders kan de pleitbezorger niet tot jullie komen'. De leerlingen hebben in Jezus iemand verloren die niet alleen een belangrijke levensgezel was, maar die hun ook een volledige bron bood om zich op te oriënteren. Dat, waarvan in relaties, - tussen partners, tussen ouders en kinderen, tussen vrienden -, altijd gezegd wordt dat je er voor op moet passen, omdat ieder mens juist ook zijn eigen oriëntatie moet blijven kiezen, was hier op een heel mooie manier juist wél aan hand.

Jezus heeft zijn leerlingen laten zien hoe je een leven kunt leiden waarin Gods stem voortdurend gehoord wordt, als inspirerend geluid om mee door het leven te gaan. Maar zo'n voorbeeldig leven brengt ook heel gemakkelijk risico's met zich mee. Mensen kregen Jezus, maar deze mens liep het risico om uit te groeien tot een al te letterlijk na te volgen voorbeeld. En waar het in Jezus, waar het God, waar het in de Geest natuurlijk eigenlijk om begonnen is, is *dat wij uitgroeien van mensen met een voorbeeld tot mensen met perspectief*.

Als Jezus zijn leerlingen voorbereidt, belooft hij hun dat zij er uiteindelijk beter van zullen worden. En daarmee geeft hij aan dat zij zich uiteindelijk mogen laten dragen door *een geest van vertrouwen* die meer is dan wat hij ooit zal kunnen bieden.

Het boekje dat Mariann Budde schreef nadat ze zich uitsprak rond de protesten tegen racisme, heet 'How to learn to be brave'. Kort geleden in het Nederlands vertaald: 'Durf moedig te zijn.'

'One final plea': die uitdrukking sluit prachtig aan bij dat woord 'pleitbezorger'. De gave van de Geest om het recht te dienen, om troost te bieden en de hoop te versterken op het moment dat het nodig is. De gave van de Geest die 'geloof' heet: het vertrouwen dat het *zín* heeft, dat het *kán*, dat je je verzet tegen onrecht.

Bij kerkdiensten wil het nogal eens een bespreekpunt zijn, na afloop, hoeveel mensen er in de kerk waren. 'Was het druk?' Voor vandaag kreeg ik berichten van diverse mensen die er niet zijn vandaag. 'Omdat ik het niet meer kan aanzien wat er gebeurt in Gaza. Omdat ik *wíl* gaan protesteren. Geloof in actie, Kerk in actie, noem ik dat. Het geloof dat het *zín* heeft om vast te houden aan het beeld dat het anders kan en moet.

In 'How to learn to be brave' beschrijft Mariann Budde dat *moed* *níet* iets is dat op één moment aan je gegeven wordt. Dat vraagt juist een leven lang oefenen, geeft ze aan. En met alle openheid beschrijft ze hoe haar familie uiteenviel tijdens haar middelbareschooltijd, hoe ze in haar werk lang niet altijd meteen de posities kreeg waarvoor ze dacht dat ze zich wel geroepen wist, hoe er ook in haar familie en in haar lichaam ziekte en pijn is. En hoe *alles*, steeds weer, gesprek met God vraagt om te zien hoe je je ertoe kunt verhouden.

Geloof. Dat vraagt ook oefening. 'Godsdienstoefening' zeggen de doopsgezinden dan mooi. Met elkaar verhalen delen, het goede vieren, pijn delen. Om daar uiteindelijk sterker door te worden. Om steeds dieper verankerd te raken in dat perspectief van gerechtigheid en vrede. Om steeds meer te ervaren dat het dragende pijler onder jouw bestaan kan zijn en is.

De Ekklesia is in mijn ogen zo'n prachtige oefenplaats. Van mensen die anderen als mens willen zien. Van mensen die niet alleen antropocentrisch naar de schepping willen kijken. Van mensen die met elkaar oefenen in het delen van hoop, het delen van verdriet en troost, het delen in verlangen naar recht en werken aan recht.

'Eén laatste pleidooi', sloot Mariann Budde haar preek af. En ze getuigde daarmee van haar geloof, vertrouwen, dat het *zín* heeft om vast te houden aan het visioen van gerechtigheid en vrede.

Dat de pleitbezorger door ons gehoord mag worden.

Dat wij in onszelf en met elkaar ook de kracht blijven ontwikkelen om dat geloof, dat vertrouwen te hebben.

Dat niemand van ons er uiteindelijk alleen voor staat.

Dat God met ons op weg is naar het land waar het leven goed is, voor alles en allen.

Amen

Slottekst:

Slot van de epiloog van: 'Durf moedig te zijn', Mariann Budde.

'Het is mijn gebed dat wij allemaal, door genade, de kracht krijgen om te vertrouwen op de wijsheid, kracht en goedheid die we ontvangen, telkens als we op een beslissend moment in ons leven staan. Het is mijn wens dat jij en ik erop durven vertrouwen dat we op de juiste plek zijn als dat moment aanbreekt. We mogen het werk doen dat ons gegeven is, in het volledige bewustzijn van wie we zijn. Zo leren we moedig te zijn.'

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeden.nl
info@ekklesialeden.nl